

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
HERCEGOVAČKO NERETVANSKI KANTON
KANTONALNI SUD MOSTAR
Broj: 58 0 Rs 242846 22 Rsž
Mostar, 24.01.2024. godine

Kantonalni sud u Mostaru u vijeću koje čine sudije: Silvana Šuman, kao predsjednica vijeća, Elis Sultanić i Milena Perić, kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja-protivtuženog Marija Kraljevića iz Mostara, zastupanog po punomoćniku Sadudinu Zaklanu, advokatu iz Mostara, protiv tuženika-protivtužitelja „Operator za obnovljive izvore energije i efikasnu kogeneraciju“, Adema Buća 34., Mostar, zastupan po punomoćniku Ivanu Hercegu, advokatu iz Ljubuškog, po tužbi radi: utvrđenja, činjenja i isplate-vsp. 7.900,00 KM i po protivtužbi radi utvrđenja ništavim ugovora o radu, vsp. 9.615,40 KM, odlučujući o žalbama tužitelja i tuženika protiv presude Općinskog suda u Mostaru broj: 58 0 Rs 242846 21 Rs od 10.06.2022. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 24.01.2024. godine, donio je slijedeću;

P R E S U D U

Žalbe tužitelja i tuženika se odbijaju kao neosnovane i prvostepena presuda potvrđuje.

Odbija se zahtjev tuženika za naknadu troškova za sastav odgovora na žalbu.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom je odlučeno:

„Odbija se tužbeni zahtjev:

„Poništava se kao nezakonita Odluka o otkazu ugovora o radu tužitelju zbog teže povrede radne obaveze broj: 02-1100/21 od 28.05.2021. godine donesena od strane tuženog „Operatora za obnovljive izvore energije i efikasnu kogeneraciju“ i odgovor na zahtjev tužitelja za zaštitu prava iz radnog odnosa broj: 02-1100-2/21 od 21.7.2021. godine.

Utvrđuje se da se tužitelj Kraljević Mario nalazi u stalnom radnom odnosu na neodređeno vrijeme kod tuženog, na radnom mjestu „stručni saradnik za ekonomske poslove“ sa punim radnim vremenom.

Tuženik je dužan vratiti tužitelja na poslove na kojima je radio prije otkaza ugovora o radu ili druge odgovarajuće poslove, regulisati mu radno-pravni status, isplatiti

mu naknadu plaće u visini plaće koju bi tužitelj ostvario da je radilo, i omogućiti tužitelju obavljanje poslova i radnih zadataka na istom ili drugom odgovarajućem radnom mjestu, sve u roku od 15 dana i pod prijetnjom izvršenja.

Tuženik je dužan isplatiti tužitelju na ime naknade plaće za period od 28.5.2021. do 31.05.2021. godine iznos od 530,85 KM, za juni 2021. godine iznos od 1.855,19 KM, za juli 2021. godine iznos od 1.855,19 KM, za avgust 2021. godine iznos od 1.855,19 KM, za septembar 2021. godine iznos od 1.855,19 KM, za oktobar 2021. godine iznos od 1.770,80 KM, za novembar 2021. godine iznos od 1.855,19 KM, za decembar 2021. godine iznos od 1.939,59 KM, za januar 2022. godine iznos od 1.770,80 KM, za februar 2022. godine iznos od 1.686,39 KM, sve zajedno za zakonskom zateznom kamatom počev od 01.06.2021. godine i dospelosti svakog pojedinačnog mjesečnog iznosa pa do isplate, s tim da mjesečni iznosi dospijevaju do kraja mjeseca, tako da zatezna kamate teče od prvog dana narednog mjeseca, sve u roku od 15 dana i pod prijetnjom izvršenja.

Tuženik je dužan na ime doprinosa tužitelja iz plaće i na plaću za penzijsko i invalidsko osiguranje za period od 28.5.2021. godine do 28.02.2022 godine uplatiti u Budžet FBiH iznos od 6.066,80 KM. te nadležnom Fondu/Službi dostaviti podatke potrebne za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, a naročito odgovarajući obrazac sa podacima o utvrđenoj plaći, naknadi plaće, stažu osiguranja i uplaćenim doprinosima tužitelja, a sve u roku od 15 dana i pod prijetnjom izvršenja.“

Usvaja se protutužbeni zahtjev tuženog:

“Utvrđuje se da je Ugovor o radu broj 02-1314-1/20 od 12.11.2020.godine ništav.“

Odbija se tužbeni zahtjev koji glasi:

„Nalaže se tužitelju-protivtuženom da tuženom-protivtužitelju vrati sve plaće primljene na osnovu ništavog Ugovora o radu broj: 02-1314-1/20 od 12.11.2020. godine, odnosno za mjesece: studeni 2020. godine iznos od 586,07 KM, prosinac 2020. godine iznos od 2.032,97 KM, siječanj 2021. godine iznos 1.849,82 KM, veljača 2021. godine iznos 1.758,24 KM, ožujak 2021. godine iznos od 2.032,97 KM, travanj 2021. godine iznos od 1.941,40 KM i svibanj 2021. godine iznos od 1.260,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počevši od dana podnošenja protutužbe pa do isplate, sve u roku od 30 dana i pod prijetnjom izvršenja. Dužna je tužitelj-protutuženi naknaditi tuženom-protutužitelju troškove parničnog postupka sa zakonskom zateznom kamatom počevši od dana donošenja prvostupanjske presude pa do isplate, sve u roku od 30 dana i pod prijetnjom izvršenja.“

Svaka strana snosi svoje troškove postupka.“

Protiv navedene presude žalbe su izjavili tužiteljica i tuženik.

Tužiteljica blagovremeno izjavljenom žalbom pobija presudu iz razloga pogrešne primjene materijalnog prava, povrede odredaba parničnog postupka i pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Predlaže da se žalba uvaži, preinači prvostepena presuda na način da se u cijelosti udovolji tužbenom zahtjevu, te odbije protivtužbeni zahtjev i da se tuženik obveže da tužiteljici naknadi troškove postupka ili da se žalba uvaži, ukine prvostepena presuda i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovni postupak.

Tuženik blagovremeno izjavljenom žalbom pobija presudu u odbijajućem dijelu protivtužbenog zahtjeva i u odnosu na troškove postupka iz razloga pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se žalba uvaži i preinači prvostepena presuda na način da se u cijelosti usvoji protivtužbeni zahtjev, te da se obveže tužitelj da naknadi tuženiku troškove postupka.

Tuženik je dao odgovor na žalbu.

Žalbe nisu osnovane.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama žalbenih razloga i razloga na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti u smislu člana 221. ZPP-a odlučeno je kao u izreci ove presude iz sljedećih razloga:

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se poništi odluka o otkazu ugovora o radu zbog teže povrede radne obaveze broj: 02-1314/20 od 12.11.2020. godine i odluka tuženika po zahtjevu tužitelja za zaštitu prava iz radnog odnosa broj: 02-1100-2/21 od 21.7.2021. godine, da se utvrdi da je tužitelj u stalnom radnom odnosu na neodređeno vrijeme kod tuženog na mjestu „stručni suradnik za ekonomske poslove“ sa punim radnim vremenom, da tuženik vrati tužitelja na poslove koje je radio prije otkaza ugovora o radu ili druge odgovarajuće poslove, regulisati mu radno-pravni status, isplatiti mu naknadu plaće u visini plaće koju bi tužitelj ostvario da je radilo za period od 28.05.2021. godine do 28.02.2022. godine sa zakonskim zateznim kamatama, te za isti period uplate doprinosi za PIO/MIO.

Predmet spora po protivtužbi je zahtjev tuženika da se utvrdi da je ništav Ugovor o radu koji je zaključio sa tužiteljem kao zaposlenikom broj: 02-1314-1/20 od 12.11.2020. godine, jer je zaključen protivno zakonskim propisima i moralu društva, te da tužitelj vrati tuženiku sve plaće primljene na osnovu ništavog ugovora.

Iz materijalnih dokaza provedenih u prvostupanjskom postupku proizlaze slijedeće činjenice:

-tužitelj i tuženik su zaključili Ugovor o radu broj 02-1314-1/20 od 12.11.2020. godine na neodređeno vrijeme za radno mjesto „stručni saradnik za ekonomske poslove“

-inspekcijskim nadzorom Federalne uprave za inspekcijske poslove, Sarajevo broj: UPI-09-30-15-00766/2021-0902-2 od 02.03.2021.godine, a zatim i rješenjem o upozorenju broj: UPI-09-30-15-00766/2021-092-3 od 01.04.2021. godine, tuženik je

upozoren na dosljednu primjenu rješenja postupajućeg inspektora kod regulisanja radno-pravnog statusa radnika, te shodno tome dosljednu primjenu zakonskih i podzakonskih akata;

-02.04.2021. godine Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije je svojim dopisom, koji je ponovljen i 11.05.2021. godine, pozivanjem na zahtjev Sindikata tuženika, zatražilo hitno usklađivanje sistematizacije kod tuženika, zbog netransparentnog prijema preko 20 zaposlenika u radni odnos kod tuženika za vrijeme mandata ranijeg direktora Boriše Misirače, te pokrene postupak otkazivanja ugovora o radu u skladu sa zakonima, Uredbom i Pravilnikom,

-08.04.2020. godine tuženik je donio Odluku o imenovanju Komisije za utvrđenje svih relevantnih činjenica u vezi zaključivanja ugovora o radu i radnika suprotno zakonu, Pravilniku o radu, koja će utvrđivati činjenice u skladu sa nalazom Federalnog inspektora za svakog pojedinačnog radnika;

-29.04.2021. godine Komisija je dostavila izvještaj o utvrđivanju činjenica, među kojim je izvještaj za tužitelja (red. br. 16) prema kojem je tužitelj primljen u radni odnos bez javnog oglasa za popunjavanje radnog mjesta, da radno mjesto nije bilo upražnjeno, da nije obavljen intervju sa tužiteljem, bez podataka o stručnoj spremi tužitelja jer diploma nije nađena u dosijeu tužitelja;

-28.05.2021. godine tuženik je donio Odluku o otkazu ugovora o radu tužitelju zbog teže povrede radne obaveze, te prestanak rada sa danom 31.05.2021. godine, jer je tužitelj potpisao ugovor o radu, a da prethodno nije provedena zakonska procedura prijema u radni odnos, što je suprotno odredbama Zakona o radu F BiH i tada važećem Pravilniku o radu tuženika broj: 01-521/14 od 04.11.2014. godine, čime je prema mišljenju tuženika, tužitelj počinio težu povredu radne dužnosti,

-21.7.2021. godine tuženik je dao odgovor tužitelju na njegov zahtjev za zaštitu prava iz radnog odnosa, uz obrazloženje da je svjesno i voljno zaključio protivzakonit ugovor o radu.

Iz utvrđenih činjenica u spisu (zapisnika o inspekcijском nadzoru Federalne uprave za inspekcije poslove broj UPI-09-30-15-00766/2021-0902-2 od 02.03.2021. godine) proizilazi da je tuženik upisan u Registar pravnih osoba kod nadležnog suda u Mostaru, da je njegov osnivač Federacija BiH, Vlada FBiH sa 100% kapitalom. Tuženik je institucija koja ima javna ovlaštenja na temelju Odluke Vlade o osnivanju tuženika (Sl. novine FBiH 90/13 i 96/14) koja je donesena na temelju člana 9. Zakona o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije (Sl. novine FBiH broj 70/13). Kako je tuženik pravno lice sa javnim ovlaštenjima prenesenim federalnim propisima, prijem u radni odnos kod tuženika provodi se u skladu sa Uredbom o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u Federaciji BiH (Sl. novine FBiH 13/19 i 9/21 dalje - Uredba).

Članom 4. Uredbe propisano je da se prijem u radni odnos kod tuženika vrši nakon provedene procedure obveznog javnog oglašavanja, a prije javnog oglašavanja poslodavac donosi odluku o potrebi prijema u radni odnos za određeno radno mjesto. Temeljem takve odluke poslodavac raspisuje javni oglas koji se obavezno objavljuje u najmanje jednom dnevnom listu i putem web stanice poslodavca i dostavlja javnoj službi za zapošljavanje prema sjedištu poslodavca najkasnije na dan njegove objave.

Članom 8. Uredbe propisano je da poslodavac imenuje Komisiju za izbor kandidata za prijem u radi odnos, a odredbama članova od 10. – 15. Uredbe propisana je procedura izbora kandidata koja podrazumijeva, između ostalog i dostavljanje pismene obavijesti svim prijavljenim kandidatima o odluci o prijemu u radni odnos izabranog kandidata na koju se može uložiti prigovor o kojem odlučuje poslodavac. Po isteku prigovora, odluka o izboru kandidata je konačna i nakon toga se zaključuje ugovor o radu, a nezadovoljni kandidat može podnijeti tužbu nadležnom sudu. Članom 16. Uredbe propisano je da inspekcijski nadzor nad primjenom uredbe vrši Federalni inspektor rada.

Prema članu 20. a) stav 2. Zakona o radnim odnosima FBiH propisano je da u zavodima, agencijama, direkcijama i upravnim organizacijama pod drugim nazivom *pravnim licima sa javnim ovlaštenjima na teritoriji FBiH* kao i javnim ustanovama i javnim poduzećima čiji je osrivač federacija, kanton, grad ili općina, te u privrednim društvima u kojim federacija, kanton, grad ili općina učestvuje sa više od 50% ukupnog kapitala, prijem u radni odnos vrši se nakon provedene procedure obaveznog javnog oglašavanja za prijem u radni odnos.

Prema članu 103. Zakona o obligacionim odnosima (ZOO), ugovor, koji je suprotan Ustavu BiH, prisilnim propisima te moralu društva, ništav je ako cilj povrijeđenog prava ne upućuje da neku drugu sankciju ili ako zakon o određenom slučaju ne propisuje šta drugo.

Navedenom Uredbom je propisano da se ugovor o radu zaključuje na temelju konačne odluke o prijemu kandidata u radni odnos, a odluka se donosi nakon provedene procedure obaveznog javnog oglašavanja. U konkretnom slučaju između tužitelja kao zaposlenika i tuženika kao poslodavca zaključen je ugovor o radu, ali je potpuno izostao postupak prijema u radni odnos propisan navedenom Uredbom. Tuženik nije raspisao javni oglas za prijem na određeno radno mjesto, što je suprotno odredbi člana 4. navedene Uredbe, kao i člana 20. a) stav 2. ZOR-a, niti je proveo postupak izbora kandidata za prijem u radni odnos propisan članovima 10. - 15. navedene Uredbe.

Takav ugovor o radu je ništav, jer je zaključen protivno prisilnim propisima. Izostankom transparentnosti i provođenja zakonske procedure uskraćeno je pravo i mogućnost brojnim nezaposlenim licima da se prijave na slobodna radna mjesta kod tuženika, na koje radno mjesto je primljen tužitelj zaobilaženjem zakonom propisane procedure, pa je tako zaključen ugovor o radu protivan i moralu društva te načelima savjesnosti i poštenja.

Cijeneći navedeno pri donošenju pobijane odluku prvostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo utvrdivši da je predmetni ugovor o radu ništav prema članu 103. ZOO-a.

Budući je pobijanom presudom usvojen dio protivtužbenog zahtjeva kojim je utvrđena ništavost ugovora o radu, sve zbog postupanja suprotno odredbama citiranih propisa te članu 6. Pravilnika o radu tuženika, svi navedeni žalbeni razlozi tužitelja u odnosu na tužbeni zahtjev kojim se traži da se poništi kao nezakonita Odluka o otkazu

ugovora o radu, su bez značaja za ovu odluku (član 231. ZPP-a), jer je odluka o ništavosti ugovora o radu prethodno pravno pitanje, koje je je u konkretnom slučaju riješeno kao glavni protivtužbeni zahtjev (presuda Vrhovnog suda F BiH broj: 58 0 Rs 240085 22 Rev od 20.12.2022. godine). Dakle, ništav ugovor ne može proizvoditi posljedice od samog početka, zbog čega je pravilno odbijen tužbeni zahtjev tužitelja.

Suprotno žalbi tuženika, pravilno je prvostepeni sud odbio protivtužbeni zahtjev kojim tuženik traži da mu tužitelj vrati isplaćene plaće po osnovu ništavog ugovora o radu. Posljedice ništavosti ugovora o radu, podrazumijevaju da svaka strana vrati ono što je primila na osnovu ništavog ugovora (čl. 104: ZOO). Međutim, tužitelj je radio kod tuženika za vrijeme trajanja ništavog ugovora o radu i za ovaj rad su mu isplaćene plaće, tako da mu tužitelj ne može vratiti ono što je primio. Dakle, tužitelj je primio plaće po osnovu izvršenog rada, pa se po tom osnovu primljene plaće ne smatraju neosnovano isplaćenim, budući da pripadaju tužitelju i za sam faktički rad. Stoga je neosnovan zahtjev tuženika za vraćanje isplaćenih plaća po osnovu ništavog ugovora prema čl. 104. st. 1. ZOO-a.

Također, neosnovana je žalba tuženika u odnosu na troškove postupka, jer kvantitativni uspjeh stranaka u parnici nije bio opredjeljujući za odluku o parničnim troškovima, već je odlučna bila činjenica da su obje stranke bile nesavjesne u pogledu predmeta spora, jer je zbog njihovog nezakonitog ponašanja i zaključen ništav ugovor o radu, pa je pravilno prvostepeni sud odlučio da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Zahtjev tuženika da mu se dosude troškovi sastava odgovora na žalbu, odbijen je jer ti troškovi nisu bili potrebni radi vođenja ove parnice, a sve shodno odredbi člana 387. stav 1. ZPP-a.

Imajući u vidu navedeno odlučeno je kao u izreci ove presude na temelju člana 226 ZPP-a.

PREDSJEDNIK VIJEĆA
Silvana Šuman

